

---

## Het Woord van de Gerechtigheid

### Nummer 144, april 2017

*“Want ieder die nog van melk leeft, is onervaren in het woord van de gerechtigheid (St. vert.): hij is nog een kind”* (Hebr. 5:13). Het *“woord van de gerechtigheid”* staat in contrast tot *“de eerste beginselen van de uitspraken van God”* (Hebr. 5:12). Het *“woord van de gerechtigheid”* duidt daarom op diepere waarheden waarin God handelt op basis van Zijn gerechtigheid met ons.

*Het Woord van de Gerechtigheid* wil een bijdrage leveren om christenen vertrouwd te maken met de *“vaste spijs”* (Hebr. 5:14) van het woord van God om geestelijke volwassenheid mogelijk te maken. Bijbelse waarheden die nauwelijks worden onderwezen en van cruciaal belang zijn om *“het einddoel van het geloof”* (1 Petr. 1:9) te bereiken, zullen in het bijzonder onderwerp van aandacht zijn.

*Het Woord van de Gerechtigheid* wordt geredigeerd door Roel Velema  
 e-mail: [roel@velemaweb.nl](mailto:roel@velemaweb.nl)  
 weblog: <http://velemaweb.nl>  
 Facebook: <https://www.facebook.com/roel.velema.5>

---

## Hooglied

### Decor 3

### Naar en In Jeruzalem

#### (Hooglied 3:6-5:1)

*“Zo zegt de Here: Ik gedenk de genegenheid van uw jeugd, de liefde van uw bruidstijd, toen gij Mij gevolgd waart in de woestijn, in onbezaaid land”* (Jer. 2:2).

In het derde decor komt koning Salomo op het toneel als hij Sulam heeft verlaten en hij op weg is naar Jeruzalem. Het geheel speelt zich af als de stoet Jeruzalem nadert, inclusief het harem waarin ook de Sulamitische zich bevindt. Daarna komt — in Jeruzalem, in het paleis — de koning in gesprek met de Sulamitische. Wie in welke verzen spreekt, is als volgt:

Wachters	Hooglied 3:6-11
Hofdame (verzorgster)	Hooglied 4:1-5
Sulamitische	Hooglied 4:6
Hofdame (verzorgster)	Hooglied 4:7
Dochters van Jeruzalem	Hooglied 4:8
Koning Salomo	Hooglied 4:9-15
Sulamitische	Hooglied 4:16
Koning Salomo	Hooglied 5:1

**Wachters:**

“Wat trekt daar op uit de woestijn, als zuilen van rook,  
 omgeurd van mirre en wierook en allerlei reukwerk van de koopman?  
 Zie, dat is Salomo's draagstoel,  
 omringd door zestig helden,  
 uit de helden van Israël,  
 allen het zwaard houdend, geoefend ten strijde,  
 elk met het zwaard aan zijn heup  
 vanwege de verschrikking in de nacht”  
 Koning Salomo maakte zich een draagkoets uit hout van de Libanon.  
 De spijlen maakte hij van zilver,  
 de leuning van goud,  
 de zitting van purper,  
 het binnenwerk met een bekleding van liefdesgeschenken,  
 afkomstig van de dochteren van Jeruzalem.  
 Gaat uit, dochteren van Sion, aanschouwt koning Salomo,  
 met de kroon, waarmee zijn moeder hem kroonde  
 op de dag van zijn bruiloft,  
 op de dag van de vreugde van zijn hart” (Hooglied 3:6-11).

Hier zijn de wachters aan het woord, want zij zien de koning aankomen. Zij kennen en herkennen de draagkoets. Hier zijn niet de dochteren van Jeruzalem aan het woord, want zij worden in vers 10 als een aparte groep genoemd.

Met dit gedeelte van Hooglied komen we in een nieuwe fase. Zo was Hooglied 1:1-4 de inleiding op dit Bijbelboek. In Hooglied 1:5-2:7 maken we verder kennis met de Sulamitische. In Hooglied 3:1-5 zien we haar gemoedstoestand in het harem van de koning.

Nu schetst Hooglied 3:6-11 op indringende wijze de komst van koning Salomo op het toneel. Wat de wachters zeggen, straalt grote kracht uit. Koning Salomo is vastbesloten dat zijn komst in Jeruzalem ook de dag zal aankondigen dat de Sulamitische zijn vrouw wordt. De hele situatie is indringend, het volk wordt opgeroepen de koning te verwelkomen in Jeruzalem. Wanneer we deze situatie op ons laten inwerken, vragen we ons af hoe de Sulamitische weerstand kan bieden aan zoveel machtsvertoon.

De uitdrukking “dochteren van Jeruzalem” komen we voornamelijk tegen in het Hooglied (1:5; 2:7; 3:5,10; 5:8,16; 8:4), waar ze verwijzen naar de vrouwen die in het harem steeds in haar omgeving verkeren. De “dochteren van Sion” zijn echter de vrouwen in Jeruzalem die de draagkoets zien aankomen. De wierook, mirre en reukwerk verwijzen naar de kostbare lading en uitstraling (vgl. Openb. 18:11-13). Wierook en mirre vinden we ook als kostbaar geschenk bij de geboorte van Christus.

**(Hofdame) verzorgster:**

*Zie, gij zijt schoon, mijn liefste, o, gij zijt schoon;  
 uw ogen zijn als duiven, door uw sluier heen,  
 uw haar is als een kudde geiten,  
 die neergolven van Gileads gebergte.  
 Uw tanden zijn als een kudde geschoren schapen,  
 die opkomen uit het wed,  
 alle met tweelingen,  
 en zonder jongen is er geen.  
 Als een scharlaken draad zijn uw lippen  
 en liefelijk is uw mond.  
 Als een gespleten granaatappel zijn uw slapen,  
 door uw sluier heen.  
 Uw hals is als de Davidstoren,  
 die gebouwd is met tinnen;  
 de duizend schilden hangen daaraan,  
 en alle zijn beukelaars van helden.  
 Uw beide borsten  
 zijn als tweelingjongen van gazellen,  
 die te midden van de leliën weiden” (Hooglied 4:1-5).*

De vraag is wie er in Hooglied 4:1-5 aan het woord is. Is het Salomo of de herder die toestemming kreeg zijn geliefde te spreken. Of zijn het de andere meisjes? De meeste commentaren gaan er vanuit dat hier een minnaar aan het woord is. Het kan echter ook de verzorgster zijn die de lichamelijke kwaliteiten van de Sulamitische bespreekt met het oog op haar komende relatie met koning Salomo. Dit ligt voor de hand, want de taal is respectvol en vrij van seksueel getinte opmerkingen. De woorden passen goed bij de verzorgster. Zij spreekt met behulp van verhullende terminologie. Alleen de borsten worden genoemd, waaruit blijkt dat daarop geen taboe rust.

“*Zie, gij zijt schoon mijn liefste*” komen we ook tegen op Hooglied 1:15 en we mogen aannemen dat het om dezelfde persoon gaat. In Hooglied 1:15 hebben we al gesteld dat de verzorgster aan het woord is. In Hooglied 4:6 reageert de Sulamitische. Zij verzet zich en laat blijken dat haar verlangen ligt bij haar geliefde herder en niet bij de spoedige ontmoeting met Salomo. We moeten dit vers dan ook lezen in vergelijking met Hooglied 2:16-17: “*Mijn geliefde is van mij en ik ben van hem ... tot de avond wind waait en de schaduwen vlieden. Wend u dan hierheen ...*” In Hooglied 3:6 hebben we al gelezen over de mirre- en wierookgeur van Salomo gekocht van de koopman, de parfumhandelaar. De Sulamitische wil die luxe geuren niet, maar verlangt bij haar herder te zijn in de natuur, op de berg, op de heuvel, waar deze geuren echt en levend zijn. Hiermee zet zij zich af tegen de woorden van de verzorgster.

**Sulamitische:**

*Zie, gij zijt schoon, mijn liefste, o, gij zijt schoon;  
uw ogen zijn als duiven, door uw sluier heen,  
“Tot de avondwind waait  
en de schaduwen vlieden,  
wil ik naar de mirreberg gaan,  
naar de wierookheuvel” (Hooglied 4:6).*

De situatie is beklemmend voor haar. De koning is in aantocht en haar verzorgster doet ook een duit in het zakje dat ze prima past bij Salomo. Maar de Sulamitische keert haar aandacht niet af van haar geliefde herder, haar liefste. Ze begrijpt dat Salomo haar tot bruid wil nemen, maar ze wil niet als zijn vrouw wonen in zijn paleis in Jeruzalem. Ze heeft haar oog op een berg, niet op een gebouw van stenen door mensen gemaakt. Totdat de dag verwaait en de schaduwen wijken, wil ze gaan naar de berg van mirre, naar de heuvel van wierook. Dit maakt Hooglied 4:6 tot een belangrijk en diep vers. Hooglied is een boek van het heilige der heilige, een boek van het hart. Geen uiterlijk vertoon maar innerlijke aanbidding. Mirre was bitter van smaak, maar heerlijk van geur. Zo was ook de dood van Christus. Hoe bitter was Zijn dood, maar wat een heerlijke geur is de kracht van Zijn opstanding. Eeuwen later zei Jezus tegen de vrouw bij de bron: “*Geloof Mij, vrouw, de ure komt, dat gij noch op deze berg, noch te Jeruzalem de Vader zult aanbidden*” (Joh. 14:21). Dit is de gedachte in Hooglied 4:6. Mirre was verbonden met de dood en opstanding van Christus en wierook met de priesterlijke bediening. Wanneer de Sulamitische naar de mirreberg en wierookheuvel wil gaan, duidt dit er geestelijk op dat wij moeten bidden in geest en in waarheid:

*“God is geest en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in geest en in waarheid” (Joh. 4:24).*

De uitdrukking “*tot de avondwind waait en de schaduwen vlieden*” vinden we in Hooglied 2:17 en hier in Hooglied 4:6. In beide verzen is de Sulamitische aan het woord.

*“Wat trekt daar op uit de woestijn, als zuilen van rook,  
omgeurd van mirre en wierook en allerlei reukwerk van de koopman?”*

De geur van mirre en wierook roept een contrast bij de Sulamitische tussen het luxeleven van Salomo en de vrije natuur waar ze zo naar verlangt en waar mirre en wierook werkelijk groeit. Omdat Hooglied poëzie is, is het goed mogelijk dat de mirreberg en wierookheuvel ook figuurlijke uitdrukkingen zijn van haar geliefde. Dit brengt ons tot het hart van de geestelijke betekenis van dit vers, namelijk dat Christus ons leven is door Zijn dood en opstanding en in Zijn eeuwig priesterschap voor ons, naar de ordening van Melchizedek.

De Sulamitische begint een belangrijke les te leren, namelijk dat door het uiterlijke, God haar leert om Christus in alles te zien, of het nu het goed of kwaad lijkt. Elke uitdrukking van de ziel, waarvan Salomo een metafoor is, dient als een stap in geloof. Wanneer bijvoorbeeld jaloezie of boosheid opkomt in ons leven, kunnen we dit gemakkelijk als een negatieve emotie opvatten en onszelf afvragen wat er fout is met ons. Maar Paulus zegt dat er geen veroordeling is in hen die in Christus Jezus zijn (Rom. 8:1). Daarom past het niet om negatieve gevoelens en gedachten als zonden te belijden, maar ze te zien als een springplank naar het geloof. "Zo voel ik me nu wel in mijn ziel, maar ik ben een deel van U in geest". Zoals ook bij Lazarus, duurt het even voordat we onze lijkleding kwijt zijn en de volle waarheid over onszelf inzien, dat onze essentie in de geest is en wij niet langer vlees zijn, maar nog wel vlees hebben. De emoties en gedachten van ons vlees zijn daarom niet langer een deel van onze essentiële natuur. Daarom vertrouwen we noch wantrouwen ons vlees.

De kruisiging was voor Jezus de beker van zijn Vader, niet de haat van de duivel die Hem kruisigde. Stap voor stap leren we om alleen Christus in alles te zien. We blijven op gehoorsafstand van de Heer die tot ons spreekt en wat Hij doet in het leven van anderen om een woord van geloof voor hen uit te spreken. Maar zover is de Sulamitische nog niet.

Het zien van Christus alleen, zien we ook bij de zesde eigenschap of kwaliteit die Jacob Böhme noemt in zijn kosmologie (zie: Jacob Böhme (4), *Het Woord van de Gerechtigheid*, augustus 2015, nr. 127). In de zesde eigenschap weten we het licht op een unieke wijze, door een uniek geluid van onze menselijke natuur, tot uitdrukking te brengen. Daarom hebben we meer talent, passie en liefde dan we ooit in dit leven kunnen ontdekken. We zijn veel meer dan we kunnen zien. Het is een avontuur geworden om te LUISTEREN naar de Geest en te leven vanuit de overvloed van leven in ons. Het maakt daarom niet uit hoe we ons vandaag voelen, want we zijn vol van Leven. We weten nu dat het alleen Christus is die de volheid van ons leven is. "*Wees stil en weet dat ik de Here ben!*" is een goede oefening. God heeft een stille stem die alleen GEHOORD kan worden wanneer we LUISTEREN. Onze eenheid van onze geest met Gods geest is een relatie die te diep is om zonder duidelijke openbaring te weten wat Hij in gedachten heeft.

Tot het einde van de dag wil de Sulamitische naar mirreberg en de wierookheuvel gaan. In het poëtische Hebreeuws kunnen we ook vertalen, "*zolang als de dag ademhaalt*". Dit is een dag dat de Sulamitische zich duidelijk afzet en weerstand biedt tegen alles wat er gebeurt, Maar elke dag heeft genoeg aan zijn eigen zorgen, zoals onze Heer zei:

*"Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad"* (Matt. 6:34).

We zullen zien dat de dag van morgen een hoopvolle toekomst zal blijken te zijn voor de Sulamitische, en dat geldt voor elke gelovige. "*Zolang de dag ademhaalt*" duidt op de gemeenschap van de Heilige Geest met wie wij één geest zijn geworden (1 Cor. 6:17). Alles wat ons overkomt, overkomt Hem.

**Hofdame (verzorgster):**

*“Alles is schoon aan u, mijn liefste,  
zonder enig gebrek zijt gij” (Hooglied 4:7).*

De verzorgster kent de volmaakt fysieke schoonheid van Sulamitische.. Wat de Sulamitische echter te zeggen had of de mirreberg en wierookheuvel heeft de hofdame niet begrepen en haar reactie is dan ook ontwijkend, want de natuurlijke of ongeestelijke mens begrijpt deze zaken niet.

*“Doch een ongeestelijk mens aanvaardt niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is” (1 Cor. 2:14).*

**Dochters van Jeruzalem:**

*Zie, gij zijt schoon, mijn liefste, o, gij zijt schoon;  
uw ogen zijn als duiven, door uw sluier heen,  
“Kom bij mij van de Libanon, bruid, kom bij mij van de Libanon,  
daal af van de top van de Amana,  
de top van de Senir, de Hermon,  
van de holen der leeuwen,  
van de bergen der panters (Hooglied 4:8).*

Het is de bruid die in dit vers wordt aangesproken. Salomo is hier nog niet aan het woord. Dit vers schetst een overgang, een inleiding, op de ontmoeting met de koning. Het is een koorzang van de meisjes dat de Sulamitische is uitverkoren. Een andere vertaling zou kunnen luiden:



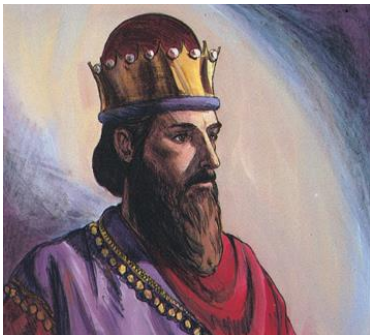
*“Kom mee van(uit) de Libanon, bruid, meer van(uit) de Libanon, daal af van ... van ...”*

*“Je mag komen/ je mag vertrekken!”*

Ze mag nu naar de koning toe, weg van de hofdame, weg van de verblijfplaatsen van leeuwen en panters. De spanning die er was bij de aantocht naar Jeruzalem, blijft bestaan nu de dochters van Jeruzalem in koor het samenzijn van de Sulamitische met de koning aankondigt. Er kan daarom geen misverstand bestaan dat vanaf nu Salomo zijn plaats op het toneel opeist.

**Koning Salomo:**

*Zie, gij zijt schoon, mijn liefste, o, gij zijt schoon;  
uw ogen zijn als duiven, door uw sluier heen,  
“Gij hebt mij betoverd, mijn zuster, bruid,  
betoverd met een blik van uw ogen, met een snoer van uw halsversiersel.  
Hoe kostelijk is uw liefde, mijn zuster, bruid,  
hoeveel heerlijker uw liefde dan wijn,  
en de geur van uw oliën dan alle specerijen”  
Kom bij mij van de Libanon, bruid, kom bij mij van de Libanon, daal af van de top van de  
Amana, de top van de Senir, de Hermon, van de holen der leeuwen, van de bergen der  
panthers.  
Gij hebt mij betoverd, mijn zuster, bruid,  
betoverd met een blik van uw ogen, met een snoer van uw halsversiersel. Hoe kostelijk is  
uw liefde, mijn zuster, bruid, hoeveel heerlijker uw liefde dan wijn, en de geur van uw oliën  
dan alle specerijen.  
Van honigzeem druppelen uw lippen, bruid,  
honig en melk is onder uw tong;  
en de geur van uw klederen  
is als de geur van de Libanon.  
Een afgesloten hof zijt gij, mijn zuster, bruid,  
een afgesloten wel, een verzegelde bron.  
Wat uit u opspruit, is een lusthof van granaatappelbomen, met kostelijke vruchten,  
hennabloemen en nardusplanten,  
nardus en saffraan, kalmus en kaneel, met allerlei wierookstruiken,  
mirre en aloë, met al de kostbaarste specerijen.  
Fontein der hoven,  
bron van levend water,  
beken van de Libanon!” (Hooglied 4:9-15).*



De Sulamitische komt nu bij Salomo. Hij nodigt haar uit om bij hem te zijn. Hier is geen verzorgster aan het woord, maar een man die de Sulamitische tot bruid wil nemen. Het erotische is hier duidelijk aanwezig door zijn woorden als ‘betoverd’, ‘blik van uw ogen’ en ‘hoe kostelijk is uw liefde’. Alles wordt nu subjectief in tegenstelling tot het meer objectieve in Hooglied 4:1-5.

De subjectiviteit wordt verder benadrukt door “honingzeem” en ‘lusthof’. Koning Salomo laat zonder spoor van twijfel merken dat hij haar begeert en noemt haar een “bron van levend water”. Vers 15 is hiermee een samenvatting van de verzen 11-14.

**Sulamitische:**

*“Ontwaak, noordenwind,  
en kom, zuidenwind, doorwaai mijn hof,  
opdat zijn balsemgeuren stromen!  
Mijn geliefde kome tot zijn hof  
en ete daarvan de kostelijke vrucht” (Hooglied 4:16).*

In het Hebreeuws zijn de woorden ‘ontwaak’ en ‘kom’ een gebiedende wijs en kan het eerste gedeelte vertaald worden met: *“Word wakker, o Noordenwind! En kom, o Zuidenwind! Maak dat mijn tuin gaat waaien.”* De Sulamitische spreekt niet Salomo toe, maar haar geliefde herder die echter niet aanwezig is. Ze spreekt haar hartenwens uit in reactie op de avances van Salomo.

Waarvan spreken de noordenwind en de zuidenwind? Daartoe moeten we Schrift met Schrift vergelijken en de context bekijken.

In Spreuken 25:23 lezen we: *“De noordenwind verwekt stortregen, heimelijk gepraat toornige aangezichten.”* Zo zeker als de Israëlieten de gevolgen van een noordenwind konden voorspellen, kan het gevolg van heimelijk gepraat worden voorspeld.

De zuidenwind heeft een gelijke strekking: *“En wanneer gij de zuidenwind ziet waaien, zegt gij: Er zal hitte komen, en het gebeurt”* (Luc. 12:55).

De gedachte bij noordenwond en zuidenwind is, dat bij de aanroep van deze winden, er zeker iets zal gebeuren. Het verwoordt poëtisch dat wanneer we de Here aanroepen, Hij ons antwoordt:

*“Mozes en Aaron waren onder zijn priesters, Samuel onder hen die zijn naam aanriepen; zij riepen tot de Here en Hij antwoordde hun”* (Ps. 99:6).

*“De Here is nabij allen die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in waarheid”* (Ps. 145:18).

Gebet is de Here aanroepen en wanneer we de Hem aanroepen, is dat het bewijs dat Hij ons al heeft opgewekt tot actie. Hij heeft het antwoord al voordat wij bidden:

*“En het zal geschieden, dat Ik antwoorden zal, voordat zij roepen; terwijl zij nog spreken, zal Ik verhoren”* (Jes. 65:24).

De verdere gedachte in Hooglied is dat wanneer de hof, de tuin, van de Sulamitische wordt doorwaait, de balsemgeuren zeker zullen stromen en haar geliefde zeker zal komen en de kostelijke vrucht zal eten. Salomo noemde haar een afgesloten hof of tuin en hij wil haar helemaal voor zichzelf. Zij reageert hierop met: *“Ik wil geen afgesloten hof voor u, o koning, zijn. Mijn hof moet open zijn, niet de afgeslotenheid van het paleis, maar de openheid van de natuur waar mijn ware geliefde is.”* Hiermee keert zij zich frontaal tegen de koning.



**Koning Salomo:**

*“Ik ben gekomen tot mijn hof, mijn zuster, bruid,  
ik plukte mijn mirre en mijn balsem,  
ik at mijn raat en mijn honig,  
ik dronk mijn wijn en mijn melk.  
Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, genoten” (Hooglied 5:1).*

Blijkbaar verstaat Salomo het verkeerd en denkt hij dat de Sulamitische hem bedoelt. Hij noemt haar ‘mijn zuster, bruid’, en gaat ervan uit dat zij zijn ‘aanstaande bruid’ is. Voor Salomo staat de zaak vast, ze zal zijn bruid worden. Zijn vrienden worden alvast ingelicht dat de bruiloft vaststaat. Zover zal het niet komen.

Wat kunnen we van dit vers leren? We leren opnieuw dat het natuurlijke het geestelijke niet begrijpt. Het vers zelf geeft de richting hierin aan:

*“Want het Koninkrijk Gods bestaat niet in eten en drinken, maar in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap, door de Heilige Geest” (Rom. 14:17).*

Waar het om gaat in het koninkrijk van God is niet voedsel, geen spijswetten, maar geestelijke realiteit. Het is van toepassing op hen die zijn wedergeboren en de geestelijke realiteit beginnen te zien dat Christus hun leven is. Christus is de enige persoon die we nodig hebben, zoals de herder de enige was in het leven van de Sulamitische. In Christus woont al de volheid van God (Col. 2:9,10), en wanneer Christus wordt geopenbaard in ons bewustzijn, wordt die volheid een realiteit en beseffen we dat alle dingen die we nodig hebben, ons worden geschonken (Matt. 6:33).

*Hooglied is het Oudtestamentische Bijbelboek met de diepste geestelijke realiteit. Maar die realiteit is verborgen, omdat die in Christus wordt geopenbaard. Het is de openbaring van de eenheid van Christus en de gelovige, zoals beschreven in de eenheid van de herder en de Sulamitische. Daarom is de realiteit van dit Bijbelboek ook verborgen voor de meeste christenen omdat ze niet weten van onze twee-eenheid met Christus (1 Cor. 6:17). We moeten tot het besef komen dat er een radicale boodschap verborgen is in de uitdrukking “Met Christus ben ik gekruisigd” (Gal. 2:20). Dit vers zegt dat het “niet meer mijn ik maar Christus” is. Mijn dood met Christus is een verandering van koninkrijk, van Satan naar Christus (Col. 1:13). In de wedegeboorte is onze ego verbonden met Christus in een Geest-geest relatie en zijn we kostbare vaten geworden voor Hem. Wedergeboorte is niet een verandering van ziel en lichaam, maar van geest. We zijn nu containers, waarbij wij het licht van de wereld zijn omdat Hij het licht van de wereld is. Dat is rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest. Wat een geweldig leven is dit in de Zoon van God waarvan de geliefde herder een afspiegeling is. Kortom, Hooglied is de meest intrinsieke openbaring van Christus in het Oude Testament.*

**Studievragen**

1. Hoe ziet het derde decor eruit?
2. Wie zijn de dochters van Sion?
3. Hoe begint Salomo het eerste gesprek met de Sulamitische?
4. Waarom spreekt de Sulamitische van de noordenwind en de zuidenwind?
5. Waaruit bestaat het koninkrijk van God?
6. Wat maakt ons kostbaar voor Christus?
7. Wat sprak je het meest aan in deze studie?